

Сапоговська Ірина Олегівна

студентка юридичного факультету ДДУВС

Науковий керівник –

професор кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін,

д.філос.н. **Марченко О.В.**

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ЮРИСТА

На всіх етапах свого існування людина намагалася зрозуміти саму себе, дослідити світ у якому вона живе, людей навколо себе. Багато філософів минулих століть об'єктом свого дослідження виокремлювали природу людини. Сократ в своїх міркування порівнював людину з космосом, як щось неосяжне. Український філософ Григорій Сковорода, дотримувався принципу «Пізнай себе», досліджував людину через її душу, любов і віру. Не є винятком пізнання людства і сутності права, правовідносин, які виникають між особами, норм і правил поведінки у суспільстві. Саме ці проблеми і є об'єктом дослідження філософії права, вивчення сутності права.

Філософія як уявлення про світ і про людину у цьому світі, про те, що є цінним і важливим, а що другорядним, про сенс нашого життя, про те, як слід жити і діяти в конкретних ситуаціях, є необхідним інструментом для життєдіяльності людини [1, с.13]. Філософія на сучасному етапі вивчається в різних за спрямуванням ВНЗ, що допомагає особі більше зрозуміти світ, збудувати раціональне мислення, зрозуміти взагалі суть існування людини. Не є винятком і вивчення цієї дисципліни юристами. Якщо подивитися на історію філософського пізнання, а саме звернути увагу на дослідників тих часів, багато серед філософів були і юристи, такі як Гуго Гроцій, Марк Туллій Цицерон та ін.

Філософсько-правова проблематика привертала до себе увагу мислителів ще давнього світу. Геракліт, Демокріт, Фулідід і Гіппій, Антіфонт і Алкадімант, Епікур та багато інших неодноразово звертались до проблем свободи, права, закону [5, с.184-185]. Варто погодитися з твердженням Ю.С. Шемчушенка про те, що філософське осмислення права покликане реалізувати здобутки філософської думки, які пов'язують право за такими цінностями, як свобода, справедливість, рівність. Філософське та правознавче розуміння права сприяють більш точному визначенню парадигм, принципів, моделей, змісту, та обсягу наукового поняття права в його цілісності й водночас ефективності впливу права на людину та її розвиток. Філософія права визначається світоглядним, концептуально-методологічним фундаментом правознавства [6, с.27].

Що стосується саме впливу філософії права на світогляд юриста, можна зазначити багато чинників. Найбільш значимим є те, що філософія права має на меті висвітлити сутність права, дозволити юристу поглянути на право не з боку норм, правил, а зрозуміти походження, особливість та індивідуальність з філософської точки зору. Це допоможе правознавцю в майбутній практичній діяльності вільно оперувати правом, застосовувати в конкретній ситуації, змінити особливість мислення. Відомий британський філософ права Г. Харріса, вважає, що філософія права «... не є частиною підготовки юриста як юриста, її існування, я думаю, пов'язане з більш важливим завданням - підготовки юриста як громадянина і громадянина як критика права» [1, с.15]. Це дозволяє виокремити ще один чинник впливу, філософія права як навчальна дисципліна, допомагає виховати в юриста не просто правозастосовника права, а й критика права, вміння тверезо дивитися на сучасні правові норми.

Хоча філософія права не ставить за мету розв'язувати конкретні проблеми правознавства, а тільки допомагає досліднику-юристу чіткіше усвідомити власну позицію, впорядкувати знання, по-новому подивитися на свій предмет у світлі більш широкого підходу, проте всі центральні, фундаментальні проблеми правознавства знаходять своє розв'язання чи, принаймні, їх обґрунтування саме на філософському рівні [3, с.11].

Філософія права є фактично єдиною навчальною дисципліною з тих, що викладається юристам, яка може допомогти майбутнім фахівцям у розвитку критичного і абстрактного мислення, рефлексивних здібностей, навичок філософсько – правового осмислення процесів, які відбуваються в суспільстві [1, с. 13-14].

Вивчення курсу філософії права дасть змогу студенту чи магістранту зрозуміти суть природного права, його джерело, зв'язок із світоглядним, теоретичним і практичним рівнем цивілізації і життям окремої людини, синтезувати отримані знання з правознавства і піднятися на вищій щабель розуміння специфіки свого фаху та своєї ролі в суспільстві як юриста. Без філософії права юрист залишився б лише законознавцем, і дана ж наука допомагає йому стати правознавцем у широкому розумінні цього слова, сприяє "привласненню" віковичних правових цінностей, допомагає в оволодінні методологією пізнання права та в проникненні в глибинний смисл державних і правових явищ [2, с.19-20].

Таким чином, з вищезазначеного можна зробити висновок, що філософія права сягає свого розвитку ще з глибини минулого. Для того, щоб виникла така дисципліна, як філософія права, мислителями і юристами проведено значну дослідницьку роботу і обґрунтовано концепції щодо ідеї, сутності права та значення його для суспільства. багатьма науковцями, філософами, юристами. Філософія права є не тільки наукою яка вивчає філософські вчення, вона має ще й педагогічний чинник впливу на майбутніх юристів. По – перше, філософія права допомагає розширити світогляд на сутність права; по-друге, дозволяє виявити цінність свого фаху; по-третє сприяє формуван-

ню навичок критичного та абстрактного мислення самого юриста, розвиває в ньому критика права.

1. Марченко О.В. Філософія права: навч. посібник / Марченко О.В. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – 304 с.

2. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА// Проблеми філософії права. – 2003. – Том 1.- С.17-21

3. Філософія права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, С. І. Максимов та ін. / за ред. д-ра філос. наук, проф.О. Г. Данильяна. – Харків: Право, 2009. – 208 с.

Сафронова Елизавета Юриевна

ученица 10-2 Городского юридического лицея,

Коновалова Ирина Викторовна

преподаватель зарубежной литературы

Городского юридического лицея

**ТЕМА ПРЕСТУПЛЕНИЯ И НАКАЗАНИЯ В ЕВРОПЕЙСКОЙ
ЛИТЕРАТУРЕ (ПО РОМАНАМ Ф. СТЕНДАЛЯ «КРАСНОЕ
И ЧЕРНОЕ», Ф. ДОСТОЕВСКОГО «ПРЕСТУПЛЕНИЕ
И НАКАЗАНИЕ», О. УАЙЛЬДА «ПОРТРЕТ ДОРИАНА ГРЕЯ»)**

Тема преступления и наказания не раз поднималась в литературе. На протяжении многих веков писатели пытались посредством своих произведений провозгласить жизнь человека наивысшей ценностью. Являясь наиболее прогрессивной частью общества, они призывали к изменению взгляда на место человека в мире, и границы его возможностей. Они пытались донести до читателей основные идеи и принципы гуманизма. Именно поэтому тема преступления и наказания была и остается одной из главных в творчестве многих писателей. Каждый из авторов при рассмотрении этой темы пытался проанализировать и понять, что приводит человека к совершению преступления, заложено ли это в самом человеке от природы или преступление совершается вне зависимости от личности, а только под влиянием каких-то определенных обстоятельств.

Толчком к созданию этих произведений явилась уголовная хроника эпохи. Еще Шиллер в 1792 году написал вступительную статью к первому тому немецкого перевода знаменитого собрания судебных процессов XVII-XVIII веков, в которой высказал мысль о том, что подобные судебные хроники по богатству действия, хитроумному сплетению и разнообразию событий возвышаются до уровня романа, имея перед ним к тому же преимущество исторической достоверности.

Жуткая действительность XIX столетия, наполненная жестокостью и социальной несправедливостью, а также идеи, потрясения, терзания, жизнен-